

GLOCALISME VERSUS
GLOBALITZACIÓ

Joaquim Capdevila

Universitat de Lleida
LLEIDA_CATALUNYA

La festa glocal

Modernitat extrema i experiència festiva: una aproximació a la Catalunya actual

La llarga època de bonança econòmica que Occident va viure fins al 2007 i sobretot la intensa globalització que viu des de la dècada dels noranta del segle xx, han contribuït a unes vives percepcions de saturació informacional, i encara més enllà, de sobrepassament i de risc d'entropia en aquest ordre. Tot plegat ha intensificat l'anomenada crisi de la raó (la crisi de la raó reflexiva), el desencantament cap al món i l'anomia. Aquesta hiperrealitat ha aguditzat un altre fenomen ben definidor de la modernitat tardana: la necessitat de personalització de les identitats, una necessitat imperiosa, molt de base, que té una de les seves projeccions principals en la singularització i reivindicació dels (micro) territoris locals, els quals, prèviament, perquè això sigui possible, són objecte d'una intensa exotització. La particularització i reivindicació d'aquests territoris s'associa a uns valors eminentment postmoderns: el paisatge agrícola i rural en general, els seus elements patrimonials, l'ecologia, el medi ambient, la salut, l'oci, etcètera; i també, d'altra banda, a la informalitat, la flexibilitat, la desregulació, l'autoorganització, el joc, etc.

The long era of economic prosperity the West enjoyed until 2007 and above all the intense globalization during the 90's of the 20th century have contributed to a real awareness of an information overload, furthermore, excess and the risk of entropy, in this order. All in all this has intensified the so called crisis of reasoning (crisis of reflexive reasoning), the deception and disappointment of the world and anomie. This hyper-reality has helped another phenomenon well defining late modernity: the need to personalize identities, an imperative and basic need which has its main projections on uniqueness and claim of the (micro) local areas, which in order to make this possible are previously subjected to an intense exoticism. The particularization and demand for these territories are associated to values predominantly postmodernists: the agricultural landscape and country in general, their assets, ecology, environment, health, leisure, etc.; and also, on the other hand, the informality, flexibility, deregulation, self-organisation, game, etc.

Les seves expressions *glocals* incideixen en camps molt diversos de la realitat, des de la festa a la cuina passant per l'ambientologia. La festa *glocal* mostra una gran varietat expressiva, fruit en primer lloc de la diversitat de valors que celebra. Ultra els principis generals apuntats, les festes *glocals* es caracteritzen per l'eclectisme; el desplaçament instrumentalista de les festes tradicionals; i el consum simbòlic —de valors— que s'hi produeix.

Modernitat tardana, globalitzacions i personalització de les identitats

Si la globalització (l'obertura progressiva de les societats i la generalització de referents) és un tret bàsic de la construcció de les societats modernes en general, no és menys cert que la modernitat tardana, iniciada entre els anys cinquanta i setanta del segle xx, coincidint amb l'emergència de la societat de consum de masses, ha intensificat considerablement la lògica globalitzadora i, que en aquestes últimes dècades, aquesta lògica ha esdevingut particularment intensa. Al nostre entendre serien quatre factors —o els ordres de factors— que han incidit concretament en aquest estadi globalitzador: l'experiència d'un dilatat marc de benestar material perllongat fins al 2008, que ha afectat especialment en la sociabilitat i l'educació de les generacions més joves; l'ensulsiada del Bloc de l'Est, l'anomenada caiguda de les grans ideologies, i la unipolarització (per bé que cada cop més precària) del món; el fenomen de la Xarxa —d'Internet— i de la Societat-Xarxa que aquesta estimula especialment; i les grans migracions globals. Aquests factors, i en particular el tercer, han modificat i modifiquen de fons la lògica i les pràctiques del coneixement, de la comunicació, de les relacions personals i de l'economia.

Quins són els aspectes bàsics de transformació produïts per aquests factors en àmbits com els que acabem d'indicar? Suggerim els

L'AUTOR

És professor de Semiòtica de la Cultura i de Teoria de la Comunicació a la Universitat de Lleida. Els seus interessos d'estudi s'orienten a la representació simbòlica de la realitat social, i més enllà, a l'antropologia i sociologia de la cultura i de la política en època contemporània.

següents: una (sobre)densificació o saturació de la semiosfera;⁽¹⁾ i, més pròpiament derivats de les NTIC: la (tele)comunicabilitat de l'individu, onsevilla i en tot moment, i l'extraordinària versatilització aconseguida per aquest en la factura, consum i manipulació culturals; quant a productes textuais, visuals i audiovisuals; la introducció, en la comunicació massiva, d'uns marges amplis (enormes, potencialment) (d'opcionalitat) d'oferta, i la incorporació en aquest àmbit de formes de multidireccionalitat en els intercanvis, i d'uns nivells gens negligibles de democratització de la comunicació;⁽²⁾ en la comunicació interpersonal, la facilitació (de la multiplicació) de contactes i amistats, l'assentament en aquest sentit d'una lògica exploratòria i temptativa, i el relaxament general dels vincles; i, així mateix, l'emergència de «la xarxa» i de «la ramificació» com a model o models primordials de producció, estructuració i recepció del coneixement a la Xarxa (aquest aspecte té una expressió paradigmàtica en l'hipertext), de producció i estructuració de la sociabilitat interpersonal, i de conformació de les relacions d'ordre empresarial i econòmic.⁽³⁾

Aquests aspectes ara esmentats, retroalimentats pel marc general que hem apuntat més amunt –la Societat-Xarxa, desenvolupada en el context d'un dilatat cicle de benestar material que ha incidit particularment en la formació de les generacions més joves, i assentada en un món (imperfectament) unipolar–, han contribuït a una esfera social saturada d'informació en l'accepció més inclusiva del terme, i han produït una transformació de les relacions epistemològiques, comunicatives i socials d'acord amb uns sentits bàsics de complexitat, d'imprecisió, de provisionalitat, d'informalitat (*liquidesa*, si volem, segons el celebrat terme de Bauman) i també d'unes voluntats molt diverses –per part d'actors molt diversos i amb finalitats concretes molt distintes– d'afirmació –de

presencialitat– global. Alhora, i en un terreny més concret, aquests factors adduïts han propiciat una diversificació prolífica de models i de pautes culturals, de móns de vida (d'àmbits d'experiència de significació finita) i de móns possibles (de narratives plausibles sobre el món), d'identitats i –encara més– d'identificacions, de rols i de marcs institucionals.

Les percepcions i avaluacions de complexitat, provisionalitat, imprecisió, inabastabilitat panoràmica... amb relació al marc social, que caracteritzen l'experiència social en les nostres societats, han accentuat un fenomen que ha definit fonamentalment les societats tardomodernes des dels seus orígens a meitat segle xx fins al moment actual: ens referim a la *crisi de la raó*. Aclarim-ho, però, la crisi de la raó reflexiva, hermenèutica, especulativa o filosòfica, i també la crisi de la raó moral, unes crisis que contrasten d'altra banda amb l'hegemonia que en les nostres societats ha assolit la raó tècnica –o el tecnocratism, si volem– que mai no havia tingut el calat i el

(1)

En efecte, l'actual procés globalitzador lligat a la Societat-Xarxa, provoca una autèntica densificació –saturació– de productes pròpiament simbòlics (cartells, premsa, webs, films, etc.) i dels seus actors i instruments; i també, més enllà, d'informació en general que sobrevé de la intensificació de l'activitat econòmica i de l'activitat en general facilitada pel desenvolupament de la Societat-Xarxa.

(2)

L'actual desvetllament democràtic entre amplis sectors d'actors digitals és una causa i una conseqüència, alhora, d'aquesta certa i patent democratització de la comunicació associada a la Ciberesfera i a les NTIC en general.

(3)

Els aspectes que acabem d'esmentar, en el marc de l'acció de fons dels grans factors que hem adduït anteriorment, introdueixen una lògica de base en l'actuació humana caracteritzada per la interactivitat, la momentaneïtat, l'agilitat, el tempteig, l'aleatorietat, la provisionalitat, etc.

Tapiadors a Juneda el juny de 2008.

GRUP D'INVESTIGACIÓ PREHISTÒRICA DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA/CAMP D'APRENTATGE DE LA GRANJA ESCOLA DE JUNEDA/CENTRE D'ESTUDIS DE LES GARRIGUES/ ASSOCIACIÓ LES DENGUES/AJUNTAMENT DE JUNEDA

prestigi socials d'ara; preval en l'acadèmia, en l'administració, en l'empresa, i àdhuc en el govern de la pròpia vida personal, en una època –ben indicativament– en què tot s'ha de *gestionar*.⁽⁴⁾

De manera ben correlativa, aquest increment de la *crisi de la raó* ha intensificat una altra experiència fonamental de la modernitat, i especialment de la modernitat tardana en què ens trobem; les sensacions –les experiències– de desencantament que Max Weber, en el camp sociològic, ja fa més de cent anys va assenyalar amb relació a la societat burgesa. Les transformacions d'ordre econòmic, comunicatiu, cultural i cognitiu esdevingudes a Occident, d'ençà dels anys cinquanta i seixanta del segle xx, han fet que el desencantament del qual parlava Weber hagi assolit la seva màxima intensitat en les societats actuals. Aquest desencantament –és quelcom que potser calgui remarcar–, ha reforçat durant aquestes dècades una lògica de fons tendent a l'objectualització i a la instrumentalització (procedimentalització) de realitats ben distintes, algunes d'elles –com la llengua pública– ben humanes. D'altra banda, aquestes aguditzacions del desencantament i de la *crisi de la raó* a què acabem de fer referència, han portat amb caràcter central a una intensificació dels problemes d'anomia; a una accentuació de la problemàtica relativa a les experiències de perplexitat o desconcert davant del món, o dit altrament, de falta de plausibilitat subjectiva amb relació a la realitat social, i més enllà, als fets mateixos del món i de la vida, als seus sentits bàsics. Aquests problemes anòmics i les sensacions de desrealització d'allò social que els caracteritzen han generat i generen uns augments importants d'incertesa, d'angoixa, i de pors larvades, amb relació al futur en àmbits molt diversos i ben immediats (Berger, 1988: 129, 141-149; Bauman, 2006).

La complexitat del món (occidental) actual, amplificada per trets com la provisionalitat o la imprecisió amb relació a processos, estructures i identitats de mena i de calat molt divers, i associada a fenòmens com els ara reportats (intensificacions de la *crisi de la raó*, del desencantament o desil·lusió envers al món, i de l'anomia) han radicalitzat, pel

que fa a les identitats, unes transformacions que, de manera àmplia, s'anaven produint des de la meitat del segle xx, coincidint amb la irrupció del que Lipovetsky va anomenar *la segona revolució individualista*. En efecte, durant aquestes darreres dècades, quan s'ha accentuat sensiblement i s'ha evidenciat amb plenitud la crisi dels grans referents de la primera modernitat (l'Estat, les grans ideologies i «el partit», la classe o la família, i en certa manera també l'Església), s'ha intensificat inversament la personalització de les identitats; l'autoreferencialitat de l'individu, això és, la centralitat de l'individu, de si mateix, d'afinitats i de vincles (sentits com a) més pròxims, en la construcció de la pròpia identitat; la diversificació exponencial d'identitats o referents, i la diversificació en un mateix individu d'identitats d'acord amb/un model compost i policèntric; les possibilitats d'(auto)modelació de l'estil de vida i de les identitats a partir d'un «mercat d'identitats», que, recíprocament, es renova i creix gràcies a aquestes temptatives. D'altra banda, en aquest camp de les identitats, s'hi han introduït uns fenòmens molt definitoris de la seva evolució actual: l'afebliment de les identitats de manera que sovint és més pertinent parlar d'identificacions que d'identitats; la circumstancialització o contextualització de les identitats, és a dir, la seva contingencialitat en funció de determinats móns de vida; i el seu esfumat o desperfilament.

La suma de factors esmentats fins ara han induït un profund autocentrament de la persona. En si mateixa. Un autocentrament, val a dir a hores d'ara, molt vinculat a les pròpies experiències corporals. Mai com ara la persona no havia tingut tanta consciència del seu cos, de la seva somaticitat, i de la unió cos-esperit. Una altra de les expressions més indicatives d'aquest *replegament* de l'individu sobre si mateix és el seu centrament al voltant d'uns territoris concrets, vistos eminentment com a singulars, com a exclusius i com a exòtics. Aquests indrets poden ser ben immediats, o altrament remots. Heus aquí el *glocalisme* actual. Aquest amb relació a la festa, el descabdellament a partir de l'apartat següent.

(4)

Segurament, però, per ser més precisos, caldria dir que allò que fa entrar en crisi la raó (la raó reflexiva o hermenèutica) és una altra crisi, que es produeix en un terreny més bàsic encara: la crisi d'una sentimentalitat d'arrels arcaïques, associada a uns sentits de sacralitat profana, de transcendència; una sentimentalitat de sagrat que ha estat subjacent en la raó –o encara més, en el racionalisme en tant que disposició i pràctica de la mateixa– i que ha estat capaç d'il·lusionar-los; una sacralitat que, sense anar més lluny, en pics àlgids de la història contemporània d'Europa com la passió revolucionària dels anys vint i trenta del dinou, ha posat en fecunda incandescència la raó. Sigui com sigui, sembla incontrovertible que avui vivim –i és un factor essencialíssim dels nostres dies– una *desil·lusió de la raó*.

(5)

Sector Editorial. *Del poble al món*, a *El Mundo*. 12 de maig de 2006. 12 p.

(6)

Entenem per exotisme la pre-dilecció per allò vist com a rar, singular, distant en el pla psicològic, i revestit d'una idealització autocomplaent.

Volem consignar finalment que el marc actual de complexitat i provisionalitat, de crisi de la raó i de crisi anòmica que hem introduït mínimament, propicien un conjunt de principis o valors instrumentals ben en voga, tals com la flexibilitat, la informalitat, la provisionalitat, la participació directa, l'autoorganització, l'ingenuïsmes, el ludisme, la puerilitat, etc. Aquests principis són ben presents en les expressions de la festa *glocal* que abordem tot seguit i en manifestacions ben i ben diverses de l'activitat humana. Es tracta d'un conjunt de principis associats a maneres de fer, de ser, més que no de valors finalistes. Cal fer avinent que les NTIC afavoreixen en si mateixes la flexibilitat i la provisionalitat en les relacions (Serrano, 2006).

**Glocalisme:
l'emergència dels microterritoris.
Una aproximació des de Catalunya
Les expressions glocals:
construcció cultural i ideològica.
Mecanismes bàsics**

Val a dir que en aquest estudi no ens interessen tant les respostes *glocals* –del local al global– en què prima el global, en què prevalen la consciència i l'estudi dels processos globalitzadors i les respostes locals a unes dinàmiques i processos mundials, com les respostes *glocals* en què prima el local, és a dir, hi prevalen les respostes de redefinició i reivindicació singularitzadores dels territoris locals, dels indrets concrets, en reacció als grans processos lligats a la globalització: d'anomia identitària, d'homogeneïtzació cultural, i de depredació de les economies de petita escala. Per tant, des d'aquesta perspectiva, el lloc, allò local, més que com una instància intermèdia entre el món i l'individu (Santos, 1996), cal entendre'l sobretot com una construcció –cultural *lato sensu*– dels individus en resposta a les tendències associades al procés globalitzador. Ho il·lustra a bastament l'eslògan de la jove Editorial Fonoll de Juneda: *Del poble al món*.⁽⁵⁾ Aquests tipus de respostes *glocals*, basades en la redefinició i reivindicació cultural, ambiental o econòmica d'uns indrets concrets, com veurem tot seguit, afecten camps molt i molt distints de la realitat, contempen finalitats i impliquen ideologies també molt diverses.

La globalització –en les seves dimensions comunicativa i cognitiva principalment, produïda a partir de la revolució informacional i sobre la base de la societat de consum de masses– ha estimulat unes dinàmiques prolífiques i molt variades de redefinició i reivindicació de la identitat a partir d'allò local, d'allò genuí, d'allò singularitzador. Podríem dir, en aquest sentit, que la globalització ha portat a la localització: a una singularització espacial, local (Capdevila, 2010: 7-12, 27-29).

Afinant més, ens adonem que la globalització, la crisi de la raó i la crisi anòmica a què ens hem referit, determinen una voluntat i uns exercicis d'extrema singularització local o territorial. A tals efectes, se cerca, s'opera una exotització també extrema d'alguns marcs locals, i especialment, d'alguns dels seus motius. Així es produeix com a lògica de base d'aquest *glocalisme*, una intensa mirada *exòtica*⁽⁶⁾ del territori local, d'alguns dels seus àmbits i de les seves expressions. Dient-ho d'una altra manera; els episodis de descoberta i valoració del propi territori local, del territori pròxim, es produeixen sobretot des d'una mirada marcadament *exòtica* cap a alguns aspectes de la pròpia tradició cultural, del propi patrimoni en general (Capdevila, 2010:53).

Aquesta mirada es caracteritza per una percepció i una avaluació d'aquestes expressions locals com a singulars, com a *rars*, com a úniques, ensems que llunyanes en el pla psicològic i revestides d'idealisme. No oblidem, en aquest punt, el que és un principi sociològic bàsic; solem reivindicar i festejar de veritat allò que veiem allunyat dels fluxos ordinaris de la vida. Relacionat amb aquest punt, cal fer avinent una altra qüestió: aquestes recreacions i reivindicacions del territori local, semblantment al que s'ha esdevingut amb altres fenòmens concomitants de la nostra història cultural contemporània (el localisme catalanista, el localisme tradicionalista-tipista...) no són tant redescobertes d'aquests llocs, com descobertes pròpiament dels mateixos, atès que són subjacents a unes mirades noves, inèdites, d'aquests marcs, de caràcter exotitzant.

Bé, i si la voluntat de particularització local radical, que caracteritza aquest *glocalisme*

Les concepcions dels territoris de caràcter ambiental, que en ponderen un conjunt divers de valors naturals i propis, és un camp fonamental d'expressió de les identifications glocals. Les Jornades de divulgació... i l'associació Aladrell poden ser expressions il·lustratives en aquest sentit. CASAL POPULAR L'ARREU

Els referents ètnics (arquitectura popular, oficis tradicionals, cançó d'arrel tradicional, etc.) són, amb la visió ambientalista, l'altre gran camp de manifestació d'aquest glocalisme. En tenim una mostra ben reveladora en la festa-taller celebrada a Juneda els mesos juny i setembre de 2008 amb motiu de recuperar l'ofici de pujar paret de tàpia. GRUP D'INVESTIGACIÓ PREHISTÒRICA DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA/CAMP D'APRENENTATGE DE LA GRANJA ESCOLA DE JUNEDA/CENTRE D'ESTUDIS DE LES GARRIGUES/ASSOCIACIÓ LES DENGUES/AJUNTAMENT DE JUNEDA

tardomodern que estudiem, parteix de l'exotització extrema del territori local, d'alguns dels seus marcs, dels que se'n consideren motius típics, com es produeix aquesta exotització? Doncs opera a partir de la selecció d'uns motius locals –un d'aquests pot ser un territori en el seu conjunt– que si bé són característics del lloc, han estat fins a temps recents donats per descomptat al màxim, atesa la seva estimació –sota el llindar de la consciència– com a marginals o menors: marges de pedra, cabanes de pedra, aixades, tolls d'aigua...⁽⁷⁾

L'extrema singularització del territori local a partir de la promoció d'uns trets característics del mateix ben exòtics, defineix unes identitats locals caracteritzades per un primigenisme identitari, per una certa i patent voluntat d'autenticació identitària, i més aviat, sovint, per un cert i radical essencialisme ètnic. Ara bé, aquest primigenisme i essencialisme, cal subratllar-ho, tenen poc a veure amb el primigenisme i l'essentialisme que trobem en les expressions i tradicions de reivindicació local (de pobles, de muntanyes, etc.) pròpies de la primera modernitat, que veiem arreu d'Europa entre els segles XIX i XX, excitades amb caràcter reactiu per un conjunt de factors associats a la modernitat cultural, a la conflictivitat social i a l'Estat, i animades per factors de mentalitat, per regionalismes i nacionalismes; en el *glocalisme tardomodern* que estudiem, aquests trets estan al servei d'unes concepcions de la identitat local més lligades a l'etnologia, a l'ecologia i a la geografia, que a la història (medieval) o al caràcter col·lectiu, i tenen així mateix, respecte a les expressions referides d'afirmació local, un caràcter molt més personalitzat, molt menys transcendent, menys dionisiac i també prou més lúdic i superficial. Feta aquesta puntualització, podem dir que primigenisme identitari i essencialisme ètnic són uns aspectes bàsics de les expressions *glocals* –festives i d'una altra índole– que proliferen a les nostres terres. Cal tenir en compte, això no obstant, com resulta evident, que aquests trets, com la voluntat d'exotització i singularització locals que hi són subjacents, se ressenten de la formularització –o estandarització– comercial, i de la correlativa profusió territorial, d'algunes de

LO TOLL

Butlletí informatiu de l'Associació
pel Desenvolupament Integral de
la Vall del Corb
num. 3

Vall del Corb associació
Sant Cosme, s/n
25344 Rocafort de Vallbona
tel/fax: 973 330 672
www.valldelcorb.org

editorial LA FI D'UNA MANERA DE VIURE

La gent que vivim, coneixem i estimem la Vall del Corb, hem conegut un sistema de vida, amb uns pobles vius, plens de gent que vivia al territori i del territori. Amb uns famílies de tres generacions dedicades a la defensa de l'activitat familiar. Ara tot això s'acaba, amb un camp amb una població envellida, on gairebé no hi ha noves generacions per poder continuar amb l'activitat. Tenim davant un panorama de pobles gairebé buits, amb una població vella, cansada i conformista. Els canvis que s'accepten seran forts, tenim davant nostre l'amenaça de l'agricultura industrial sense entranyes ni arrelament, tenim davant uns pobles amb poca vida, en els millors dels casos de segona residència, tenim davant una societat malalta que ha dimittit de les seves obligacions on la fi de tota persona és ser funcionari sense més de cap ni responsabilitat. Tenim davant la fi de la societat rural, amb un hort herms, uns boscos a punt de cremar, etc. Tan sols ens queden les muntanyes i les valls, a les que hem decidit no cuidar. Els homes tan sols són els grangers del món, però quan el granger agonitza, abans que mori han decidit que s'ha de treure l'últim estufec d'aquestes terres. Cal plantar molins i deixar la merda on ja no queda gent per defensar-se. S'han de fer més diners ràpids al preu que sigui. Molts dels canvis socials i econòmics que ha viscut la població rural han estat per a bé o per a mal, però aquest canvi serà definitiu per al món rural. Però tot i que el futur que tenim per davant sigui negre no podem abandonar la lluita, ja que aquesta terra no s'ho mereix.

BREUS

Parc edic a Conesa. El 23 d'abril passat, l'alcalde de Conesa va convocar i presidir una reunió informativa sobre el parc edic que es projecta en aquest municipi. El consistori va valorar entre diferents propostes, considerant que l'escolida és la que dona millors condicions econòmiques. El representant de l'empresa Capital de Catalunya, va oferir 6000 per molí durant 30-35 anys de contracte i 6 per metre lineal de terreny afectat pel pas. També el 2% de la facturació / producció anual. Dins el terme de Conesa es plantegen 2 zones, 30 o 40 molins en un termini de 2 anys. L'estudi d'impacte ambiental encara no està realitzat. L'electricitat generada es transportarà entera, i es plantja que vagi a Pontils o a l'Espuga de Francolí. Les dimensions d'un molí són: 80m, d'alçada, 30m, d'aspa i l'espai entre molins és de 250m. Els afectats van manifestar la poca informació i la manca de temps de decisió que havien tingut sobre el tema.

Reciclatge. Els municipis de l'Alta Vall del Corb ja disposem a totes les llars de recipients i bosses tractades per llençar els residus orgànics. No us oblideu de fer-los servir.

Quotes dels associats. A causa de greus problemes d'humitat a la seu de l'associació resolts totalment (això d'estar damunt d'una font és molt buccic), però també pot ser problemàtic l'ordinador va fer figa diverses vegades, amb els endarriments que això suposa, l'assemblea de socis reunida a Aïós el 26.03.05, va decidir no fer-los pagar la quota del any 2004. S'accepten donatius.

La notícia que ningú vol llegir: A partir d'aquest any, les quotes de soci s'apugen, no us preocupeu, no tant com les mongetes! El soci 8 anuals, les entitats culturals 20 i les empreses 30.

DEBATEM SOBRE EL FUTUR DE LA VALL

El passat 27 de novembre tingué lloc al balneari de Vallfogona de Riucorb una jornada de reflexió i debat sobre desenvolupament rural organitzada per l'Associació de la Vall del Corb. L'objectiu de la jornada, en la que hi participaren més d'un centenar de persones, fou el d'obrir un procés de debat i de reflexió sobre el futur dels municipis de la Vall del Corb a partir d'un anàlisi de la situació actual, el punt de partida sobre el qual establir i dissenyar estratègies de desenvolupament. Tot i que el balanç fet sobre la situació de la zona, després de quatre anys de la creació de l'associació, fou poc optimista, la jornada aportà idees i propostes diverses que encaren un futur amb perspectives esperançadores. Com l'experiència duta a terme a la mateixa vall, amb la iniciativa de Guimera.info (www.guimera.info), una associació, creada l'any 2002, que mitjançant l'eina d'Internet dona a conèixer Guimera, la Vall del Corb i el seu patrimoni històricocultural; o la de l'empresa de serveis G3 Desenvolupament Territorial, amb seu a Gmells de Noya (www.ub.es/peologia/empreses); fins a l'interessant experiència de projecte de desenvolupament rural duta a terme per l'associació "Rancho Folclórico de Chãos" (www.chaos.planetaclix.pt) en aquesta zona rural portuguesa des de l'any 1984, que vinguts de Portugal ens explicaren dos dels impulsors del projecte.

La jornada de debat, comptà d'altra banda, amb la intervenció del Director General de Desenvolupament Rural de la Generalitat de Catalunya, Jordi William Carnes, que explicà el projecte futur de la nova política agrària europea en quant a les ajudes al desenvolupament rural, les quals posaran l'accent en l'activitat agrària, ja que "l'agricultura és l'activitat que fixa la gent, al territori, i després ve la resta, com el turisme rural" segons defensà William. En aquest sentit el Director General avançà un increment important de les ajudes europees per al desenvolupament rural, criticant la manca de planificació que hi ha hagut fins ara en les ajudes comunitàries com el Proder i el Feder. Incrementar els punts de diàleg entre societat civil, administració i món empresarial i cooperatiu, i evitar els localismes, que impedeixen que ens anem tots per debatre quin model de riquesa volem pel nostre territori, fou una de les conclusions de la interessant jornada que acabà ja al vespre amb un refrigeri per a tots els assistents.

Motel Regina va acollir l'acte

links d'interès

www.ruralcat.net agroalimentària i món rural

www.guimera.info guimera i més

www.tesiture.com/rurbans urbà a rural

www.kadex.com/fonoll poble naturista

www.larutadecister.info turisme històric

www.alvent.net defensa del patrimoni natural i cultural

XAFATOLLS

la redacció de lo toll visita el fonoll

les expressions més celebrades de *glocalisme*. Vegem uns quants exemples de primigenisme identitari i essencialisme ètnic.

Tres certàmens celebrats anualment a l'Urgell i a la Conca de Barberà –el *Terralada* i el *Paupaterres*, de Verdú i Tàrrrega respectivament, ambdós de música tradicional, i el *Terrània*, a Montblanc, de ceràmica– apellen a un element primigeni a més no poder, que emblematicen: la terra. És indicatiu adonar-se, així mateix, de com molts esdeveniments i organitzacions recorren, com a reclam identitari i publicitari, a uns distintius locals mostrats com a exòtics i genuïns per antonomàsia. Vegem-ne dos casos que ho han fet a partir d'una fruita ben singular: la figa. Es tracta del *Figarock* (el festival folk-

L'impacte de la globalització en el camp de les identitats ha generat i genera unes necessitats de forta identificació amb uns territoris percebuts i sentits com a ben singulars i propis. En aquests processos, es produeix una forta singularització (i reivindicació) d'aquests (micro)territoris. Lo Toll, òrgan de l'Associació per al Desenvolupament Integral de la Vall de Corb, és una bona mostra de glocalisme, i més en concret, de glocalisme rural. ASSOCIACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT INTEGRAL DE LA VALL DE CORB

rock de la Figuerosa, a la Segarra geogràfica) i la *Fina de la Figa* d'Alguaire. D'altra banda, aquest primigenisme identitari ens l'il·lustra a bastament el casal popular *L'arreu* fundat a Mollerussa (2009), que recorre a una eina –l'arreu⁽⁸⁾– característica del món pagès del Pla d'Urgell, el territori en què pretén incidir, i al terme dialectal d'aquest estri, i que ho fa, a efectes d'emblematicar amb força simbòlica –n'és segur la motivació més de fons, la més real– la concepció resistencialista –el resistencialisme *glocal*– que s'endevina en aquest projecte societatari, cultural i polític alternatiu; el que diem, ho corrobora suficientment el fet que a les parets de l'estatge de l'associació hi hagi penjades, a tall de símbols i guarniments, diversos arreus.⁽⁹⁾

Fixem-nos ara en tres organitzacions que cerquen la singularització i la reivindicació ètniques del territori a partir del dialecte nord-occidental, jugant amb la remarca dialectalista i emparant-s'hi: *Lo Toll*,⁽¹⁰⁾ el butlletí de l'Associació per al Desenvolupament Integral de la Vall del Corb, l'organització independentista *LEspenta*,⁽¹¹⁾ i l'associació cultural *LEspona*.⁽¹²⁾ O vegem finalment, en aquest sentit, dues entitats ambientalistes –un gabinet professional, i una entitat cultural– que, per innominar-se, han recorregut a llocs ben singulars i volgudament definitoris d'uns territoris; així el Grup de Recerca *Aladrell*⁽¹³⁾ ha recorregut al llogaret del mateix nom, a la Serra d'Almenara, entre les comarques de l'Urgell i la Noguera, i el gabinet d'estudis ambientals *La Llana*,⁽¹⁴⁾ amb seu a les Borges Blanques, a una serra del mateix nom, perifèrica i poc coneguda, que fa de partió entre dues comarques extremes: les Garrigues i el Priorat.

Hem destacat fins ara com a característica més bàsica de les reaccions *glocals* –bé en termes culturals, ambientals o econòmics– la singularització exotitzant del territori local; una particularització del territori, d'algunes de les seves expressions, en què hom s'hi complau així que hi aprecia un cert primigenisme identitari. Aquest *glocalisme* ha incentivat, els darrers anys, la descoberta i valoració de microterritoris i micropatrimonis. No obstant això, a més d'aquestes singularitzacions, d'indrets i motius, i de les mirades

exòtiques que les orienten, cal fer avinents uns altres trets bàsics d'aquestes respostes del local al global: això és, una fetitxització de motius locals, palesa especialment en la configuració i la ubicació d'alguns objectes amb funció decorativa; i, estretament lligat amb l'anterior, el sensacionalisme –i el sensualisme, més sovint– que impregna construccions, vivències i evocacions d'expressions *glocals* de l'ordre que apuntem.

Els tres aspectes esmentats fins ara –la singularització d'uns indrets i elements de l'entorn; la mirada exòtica d'acord amb la qual és feta aquesta selecció; i la delectança fetitxista al voltant de l'objecte singular (itzat)– constitueixen alguns dels mecanismes més bàsics de la construcció simbòlica, cultural i ideològica de les expressions *glocals*: de l'artifici (cultural i ideològic) en què reposen.

Hi ha uns altres aspectes que són també ben incisius en la construcció de les expressions *glocals*. Ens referim a aquells principis que defineixen més de base el procedir –el que podríem dir-ne *l'expressivitat procedimental*– de les societats actuals. Es tracta d'un univers de valors instrumentals i emergents –l'informalisme, la provisionalitat, la participació i el protagonisme actius de la gent, l'autoorganització, el presentisme, el ludisme, l'ingenuïsmes, el puerilisme...– que, per posar un exemple, solen concórrer de manera ben general i ben patent a les manifestacions festives de caràcter *glocal*. D'altra banda, també incideixen en la construcció de les expressions *glocals*, un conjunt de valors, menys instrumentals, més substantius, també molt en voga: el medi ambient (els valors mediambientals), el medi natural (el paisatge natural, els productes naturals, etc.); l'etnicisme –l'etnologia rural (l'arquitectura popular, la dialectologia, els costums tradicionals, etc.) quan es tracta de manifestacions que afecten territoris pròxims–; el patrimoni històric; la salut; el lleure; l'atracció de forasters, de visitants; etc.⁽¹⁵⁾

Finalment, en un ordre més gran d'elaboració, el de les pràctiques culturals de les quals sol servir-se la reivindicació *glocal*, cal destacar manifestacions com el joc, l'espectacle,

(7)

Aquest glocalisme de la nostra modernitat tardana és, per tant, ben diferent del localisme afiliat al regionalisme català prepolític i al nacionalisme català. En aquests corrents, els motius seleccionats –castells, esglésies, muntanyes...– queden lluny del nivell d'exotització particularista dels motius glocals, i fan una contribució primordial a la construcció simbòlica del catalanisme. I, val a dir-ho, aquest glocalisme té menys a veure encara amb el localisme tipista (folklorista) com el desenvolupat característicament durant el franquisme, atès que si bé en aquest, amb la voluntat també d'un màxim particularisme local, es tensa l'exotisme dels motius; aquest resulta, no de l'impacte de la globalització, sinó de la seva excepcionalitat pràctica –de l'excepcionalitat dels motius i d'allò que representen– amb relació als camps ordinaris de la vida, i especialment, al camp del poder.

(8)

Arada.

(9)

Vegi's la galeria fotogràfica al web www.larreu.org

(10)

Un *toll* és un pèlag o bassiol natural d'aigua provocat per la pluja.

(11)

Una *espena* és una empenta.

(12)

Una *espona* és un marge de pedra seca.

(13)

Vegeu el web www.aladrell.org

(14)

Vegeu el web www.lallena.net

(15)

És il·lustratiu adonar-se de com aquests valors associats a les expressions glocals –als indrets singulars que recreen– coincideixen en bona mesura amb els valors que hom associa al cos –autocentrat– dels nostres dies: flexibilitat, informalitat, ludisme, ingenuïsmes, puerilisme, sensualitat (destil·lada), bellesa corporal, salut corporal (física i psicològica), joventut...

la festa, l'excursionisme, l'esport, els *happenings*, les escenografies decoratives de comerços i cases particulars, les accions teatrals a manera de *performances*, les dramatitzacions i/o escenificacions col·lectives, la sociabilitat amical, el turisme de grup, la literatura (turisme literari), l'academicisme popular, els tallers, la mateixa (re)creació de festes i fires al voltant de determinats motius materials i culturals de la tradició ètnica rural, etc.

Glocalisme: etnicisme i ambientalisme

Sens dubte, l'etnicisme –l'afecció per recuperar i recrear aspectes molt heterogenis de les tradicions populars preindustrials i de les societats protomodernes– és el tret, potser més definitori, de les reaccions culturals i festives a la globalització. Vegem, tot seguit, algunes de les característiques més remarcables de l'etnicisme *glocal*.

El *glocalisme etnicista* ofereix un ventall molt i molt ampli d'expressions, aparentment contradictori. En general, aquest *glocalisme* actua segons la lògica de singularitzar allò local a partir de la recreació d'elements propis de tradicions populars premodernes –rural, *ancienne régime* (medieval, barroca...), pagana (romana...)– i protomodernes o de les primeres societats industrials; unes recreacions, val a dir, que paradoxalment posen en relació aquests elements amb allò global.

Les expressions *etnoglobalistes* són molt diverses. Podríem distingir-hi les següents: l'etnoruralisme, que malda per redefinir i reivindicar aspectes identificats com a propis de la tradició rural; aquesta tendència és la més afí a les concepcions tradicionals de la identitat local, com les del catalanisme; les celebracions (mostres, festivals...) de diverses expressions ètniques de la mateixa comunitat nacional, exemptes de voluntat multicultural.⁽¹⁶⁾; les celebracions que concilien expressions de la mateixa comunitat nacional amb caràcter preminent, i també d'altres comunitats, com la voluntat d'interculturalitat⁽¹⁷⁾; l'etnicisme multiculturalista⁽¹⁸⁾; el mestissatge cultural i festiu; la creació de noves expressions a partir d'elements de distintes procedències culturals, i amb la conciliació

fins i tot de diverses disciplines culturals i artístiques.⁽¹⁹⁾

Pel que fa a les múltiples expressions de recuperació i recreació d'elements de les tradicions, popular rural, i protomoderna, que s'estan produint a Catalunya i a l'Europa occidental en el context actual de la reacció cultural, econòmica i identitària a la globalització, cal fer avinents unes diferències bàsiques entre aquestes expressions i el model del *souvenir* ètnic, o el model del *museo del arte popular* de molts països llatinoamericans de què tant parla N. García Canclini (García Canclini, 1999; García Canclini, 2001). En aquests models, les recreacions de motius de la tradició popular preindustrial o protoindustrial solen procedir, inspirades per un tipisme folklorista, a unes patents descontextualització, folklorització i idealització dels mateixos; uns trets que solen compensar (i emmascarar) uns processos de desestructuració i menyspreu reals de les tradicions autòctones, i d'autoodi cultural. De diferent manera, en els prolífics i ben diversos processos de recreació etnicista que es produeixen actualment a Catalunya i en tants altres llocs a partir de la tradició rural o de la cultura de masses del canvi de segles XIX i XX, sense ser-hi alienes en formes i intensitats diferents la tipificació folklòrica i la idealització compensatòria, hi tenen un pes important o preminent uns valors, unes sensibilitats ideològiques i unes perspectives científiques que serveixen una clara afinitat amb les respostes *glocalistes* que estudiem: el conservacionisme, l'ambientalisme, la creativitat artística i la creativitat artesanal, les formes de vida alternativa, etc.

Sens dubte, unes altres característica de la celebració *glocal* de caràcter ètnic –festa i fira, principalment– són la seva innovació festiva i la seva difusió. Dos exemples poden ser ben eloqüents d'aquestes propietats: la celebració, des de fa uns quants anys, de la missa del gall a l'ermita de Foix (Alt Penedès), amb ressopó col·lectiu al replà del santuari acabada la cerimònia religiosa, ha esdevingut de fet un aplec, una nova forma: un reeixit aplec nocturn al capdamunt d'una atractiva estrebació de la serra de Font-Rubí. D'altra

(16)

Festivals folk com Cultura Viva, el Festival Folk de Calaf, el Festival de Música Popular i Tradicional Catalana de la Granadella...

(17)

El festival Terralada de Verdú, com a exemple.

(18)

El festival Paupaterres de Tàrraga, com a exemple.

(19)

No hi ha dubte que l'actual marc globalitzador ha intensificat el «desencantament» vers la cultura; en el sentit de desafecció cap a la raó reflexiva, cap a les disciplines culturals amplu sensu de la modernitat (els «bons costums», les prescriptives artístiques... fins al mateix Estat-nació) i cap a les normes restrictives en general, i també (!) cap a una sentimentalitat dionisiaca i de tradició arcaica de què n'havia emanat, al capdavant, una visió encantada del món. Les raons d'aquest «desencantament» es trobarien bàsicament en l'excitació informacional de les societats més modernes i, més en contret, en l'excitació sensacionalista i sensualista, més precisament encara, que caracteritza aquesta pressió informacional. Aquest fenomen ara referit –l'excitació informacional– reforça la substitució d'uns sentiments de sacralitat d'arrels arcaiques que, característicament, durant la primera modernitat i amb les contradiccions que es vulguin, hom havia transferit restrictivament, a tall d'estratègia bàsica a més no poder de construcció de les societats capitalistes modernes, a un conjunt de disciplines socials estructuradores. D'altra banda, aquest «desencantament» ha propiciat i propicia un dels fenòmens més definitoris de les pràctiques culturals actuals: l'osmosi, i més enllà, el mestissatge i la hibridació. Ben palesos en l'interior de camps concrets de la cultura, com la cultura popular d'arrel tradicional, o patents pel que fa a les relacions que s'estableixen entre disciplines i gèneres culturals distintes; per exemple, entre el circ, el teatre i la dansa, o entre el documental, la ficció i la dramatització. A aquest fenomen també hi contribueixen essencialment unes lògiques factuais (i actuals) proclius a la interacció, a l'exploració, al tempteig, a la flexibilitat i al creuament, estimulades també per la pròpia complexitat dels nostres marcs socials i les seves característiques.

banda a Canyelles, a la mateixa comarca, ha arrelat amb èxit des de fa pocs anys una fira de Nadal, un tipus d'esdeveniment que fins fa ben poc només se celebrava a Barcelona amb motiu de Santa Llúcia.

Si un dels trets d'aquestes fires i festes és la innovació, un altre de complementari és la recuperació i la recreació d'expressions festives i firals de la tradició popular rural antic règim i protomoderna. N'és un exponent ben clar el munt de cercaviles que veiem a les festes alternatives de les exviles de Barcelona; *performances de façana* (Noyes, 1997) com la celebrada a la torre de guaita de Lloret el 2004 en reivindicació de la seva conservació; cantades a llevant de taula com les que fan per Sant Joan als cafès de Calaf, els músics que participen en el festival folk; cabaret com el celebrat a la festa major alternativa de Sant Andreu del 2008; o expressions com la redefinició i reconversió de fires tradicionals en fires etnorurals, com s'ha esdevingut amb la fira de Salars de Pallars, la de Santa Llúcia de Sant Pau de l'Ordal, o la de Sant Andreu de la Llacuna, etc. No cal dir que en aquestes fires preval el consum simbòlic (Bourdieu, 1994); el consum de comunitarisme rural, d'experiències que hom hi suposa associades, i el consum d'uns escreixos simbòlics en termes de naturalitat, biologia, salut, etc. vinculats als productes i serveis que s'ofereixen.

Un altre tret rellevant d'aquest *etnoglocalisme* és, sens dubte, *l'antropologització de la història*. Amb això ens referim a dramatitzacions i escenificacions de successos històrics, en les quals prevalen, més que el succés en si mateix, més que la seva significació històrica pròpiament, la immersió en uns modes de vida i en una cultura material (vestimentes, estris, armes, etc.) d'uns altres temps, i l'(auto)espectacularitat de l'esdeveniment.

Finalment, voldríem destacar com en moviments joves alternatius actuals, assentats en viles o exviles urbanes (Gràcia o Sant Andreu, per posar dos exemples ben patents en aquest sentit) la pressió de la societat-cultural de consum i de comunicació de masses, el descrèdit i la neutralització del raciona-

lisme, o fins i tot, de la mateixa raó com a instrument principal de coneixement, han incentivat la recuperació —que podria semblar paradoxal— de sentits i pràctiques comunitaristes de tradició popular antic règim, associades a uns vius sentits de l'informalisme, del ludisme, de l'ingenuïsmes... com a formes procedimentals bàsiques.

Amb el referit etnicisme—o etnoruralisme—, hi ha una altra mirada fonamental que s'ha desenvolupat en el marc de l'actual desvetllament d'iniciatives de tota mena d'afirmació de petits territoris naturals; ens referim a la mirada, a la sensibilitat, a la perspectiva científica, ambientalista, que actua sovint en expressions i vivències *glocals*, com una mirada superior, comprensiva i sancionadora dels valors etnològics i d'altra mena del territori.⁽²⁰⁾ Vegem a continuació les característiques bàsiques de les iniciatives glocals regides per enfocaments ambientalistes, benentès que aquestes iniciatives comprenen plasmacions molts diferents: des d'iniciatives que tenen un caràcter fonamentalment d'estudi, fins a d'altres que apunten a les nocions de Castells d'«identitat projecte» (de construcció d'unes identitats a partir de projectes d'actuació globals que contemplen de manera bàsica la intervenció (des) del camp del poder, i particularment des del poder institucional), i altrament d'«identitat resistència» basada en la defensa identitària a través de la lluita reactiva, d'oposició (Castells, 2004).

L'objecte de les iniciatives *glocals* de caràcter ambientalista acostumen a ser entorns o ecosistemes naturals; principalment, muntanyes o sistemes muntanyosos, rius, valls, i també altres entorns naturals com subcomarques. Aquests entorns solen concebre's com a sistemes o marcs únics, unitaris i alhora diversos en la seva riquesa patrimonial. L'èmfasi, en aquests enfocaments, sol posar-se en el patrimoni natural (paisatges, fauna, vegetació) i en la riquesa etnològica i històrica, amb un interès particular pel llegat arquitectònic en aquests dos vessants. El plantejament d'aquestes propostes, quant als territoris que en són objecte, sol ser marcadament singularitzador i exotitzant. Ho evidencien perlocutius habituals com el «descobreix» amb què es

(20)

Sens dubte, la consciència ambientalista ha contribuït amb caràcter singular al desenvolupament de les iniciatives de descoberta i d'afirmació dels petits territoris, a l'ensem que ha resultat, inversament, potenciada en gran mesura per aquesta tendència glocalista.

Les expressions de *glocalisme* afecten camps molt i molt diversos. Un d'aquests és el resistencialisme alternatiu i antiglobalitzador. El casal popular L'Arreu de Mollerussa, que emblematisa, en termes dialectals, l'arada pagesa, típica antany de la Plana d'Urgell, i que té penjades en parets del seu interior mostres d'aquest estri, és un dels exemples. Cartell de la festa d'inauguració del casal.

CASAL POPULAR L'ARREU

La festa glocal

Feta una aproximació a la noció de *glocalitat* en tant que reaccions singularitzadores, i de promoció i defensa dels petits territoris, de petits marcs locals, i d'algunes de les seves expressions, centrem-nos ara específicament en la festa *glocal*. Vegem-ne alguns dels trets més definidors:

1 La festa evidencia una marcada voluntat de singularització territorial, local. Sovint, es tracta d'una singularització fortament exotitzant i prou fetitxista del territori a partir de motius concrets del mateix presentats com a exclusius, típics i exòtics. En algunes festes –especialment, en festivals de certa envergadura, amb una motivació empresarial lucrativa– aquests motius locals singularitzadors actuen com a mers reclams.

2 A la festa, hom sol associar-hi valors emergents com l'ambientalisme, l'ecologisme, l'alimentació natural o biològica, l'artesanía, el silenci, el comunitarisme rural, el lleure, l'esport, etc.

3 Relacionat estretament amb el punt anterior, el màrqueting de festes i fires –i sobretot les motivacions reals que animen l'assistència a les mateixes– giren al voltant d'un ordre de béns simbòlics eminentment postmoderns, associats als valors adés esmentats. Així és, en la motivació cap a aquestes esde-

veniments, hi té un pes decisiu la voluntat de consum ètnic en uns termes –cal remarcar-ho– eminentment simbòlics. És, en efecte, la voluntat de consum –simbòlic– de sensacions o vivències associades al comunitarisme rural, o a la genuïnitat, naturalitat o autenticitat en bioalimentació, artesanía, música, estils de vida, etc., la motivació primordial en la visita i participació en aquests actes. Fins i tot quan es tracta d'adquirir uns béns materials determinats –menjars biològics o artesanals, per posar un exemple–, la motivació primordial sol ser la del consum del valor –afegit– de la condició suposadament biològica o artesanal d'aquests productes: d'uns intangibles simbòlics en aquest ordre.

4 Uns altres trets essencials de la festa *glocal* són una concepció de la festa en el seu conjunt –des de la seva organització a la seva configuració passant per les actuacions– lligada a l'informalisme, al ludisme, a la participació directa i a l'autoorganització, etc.

5 Facilitades de fons pels referits fenòmens de la crisi de la raó i pel desencantament cap al món, i estimulades més concretament per aquesta concepció informal i lúdica de la festa, uns altres trets bàsics de la festa *glocal* són l'eclectisme i el mestissatge. L'eclectisme festiu es produeix a diferents nivells. D'una banda, entre estils distints d'una mateixa expressió artística (de la música, per exemple). D'altra banda, entre tradicions ètniques diverses. Cal dir que l'eclectisme *ètnic* és molt present –definitori,

gairebé podríem dir– de les festes *globals*. En aquest sentit, poden consignar-se els artistes que experimenten amb l'anomenat mestissatge *ètnic*, o les festes que ofereixen actuacions volgutament representatives de tradicions ètniques diverses (etnomusicals, de manera principal) bé a escala regional, bé a nivell de la mateixa comunitat nacional o lingüística, o bé a escala internacional, amb el concurs freqüent en aquest darrer cas d'artistes locals i d'altres cultures i països (festes interculturals i multiculturals). En tercer lloc, l'eclectisme cultural que permet conciliar creativament, en un mateix espectacle o festa, disciplines artístiques i camps culturals diferents (cultura popular i tradicional, música clàssica, dansa, pintura, etc.). I, finalment, un eclectisme entre expressions festives d'origens i tradicions històriques i culturals diferents, relatives també a una mateixa tradició *ètnica* i a un mateix camp de la cultura.

6 Els desplaçaments temporals de les festes tradicionals. Afavorits per unes concepcions eminentment informals i lúdiques d'aquestes festes (desproveïdes en bona mesura de la vivència de sacralitat lligada als cicles pagès i natural), i facilitats per concepcions bàsicament instrumentals de les mateixes (econòmiques, èxit de visitants) no és estrany que en molts llocs s'hagin desplaçat i es desplacin endavant o enrere festes de caràcter tradicional –els tres tombs de Sant Antoni, el carnaval, etc., avui reconvertides en clau *glocal*– i, doncs, amb unes dates ben assenyalades de celebració.

convida que hom participi en iniciatives de divulgació territorial; i l'emblematicació, a guisa de reclams, d'identificadors marcadament singularitzadors i exòtics del territori. Així, una *xurra*, un petit rapinyaire nocturn, destaca al cartell de les Jornades de divulgació del patrimoni natural, històric i cultural de la Serra de Bellmunt i Almenara i a la pàgina principal del web del Grup de Recerca Aladrell, que emblematicitza, al seu torn, el topònim d'un petit i desconegut llogaret de la serra d'Almenara.

Aquestes propostes *glocals* neixen generalment d'actors del territori i s'adrecen en primer terme als conveïns i a gent propera. Les iniciatives més habituals són les jornades d'estudi i de divulgació, i l'excursionisme *ambientalista*. Pel que fa a les primeres, pot destacar-se la Jornada Imaginem la Vall, sobre la ribera del riu Corb, celebrada a Vallfogona de Riucorb (Conca de Barberà) el 4 de novembre de 2000, o de més ençà i també sobre unes altres modestes riberes fluvials, la Primera Trobada d'Estudiosos de Foix, celebrada a Els Monjos (Alt Penedès) el març de 2006 o les Primeres Jornades d'Estudi i Divulgació de les Terres del Gaià, celebrades a Aiguamúrcia (Baix Camp) el novembre de 2008, o, al voltant d'un petit sistema muntanyós, les suara referides jornades sobre la serres de Bellmunt i Almenara celebrades a Castellserà entre el 3 i el 5 d'octubre de 2008. Pel que fa a l'excursionisme *ambientalista*, pot aduir-se una altra proposta entorn de la serra d'Almenara, aquesta més informal: la iniciativa Descobreix la Serra d'Almenara, la qual –en forma de *sortides*– es duu a terme tots els dissabtes a la tarda a la Fuliola (l'Urgell), o poden referir-se les *Sortides* a l'entorn, que amb una vocació també holística en interessos territorials, porta a terme periòdicament el Centre Cultural de Tàrraga.

Les finalitats més bàsiques d'aquestes propostes *ambientalistes*, centrades en uns entorns naturals, propers i tanmateix desconeguts, solen ser la conscienciació sobre els mateixos i la seva divulgació, amb un èmfasi especial respecte als abasts o límits reals d'aquests territoris: «El Gaià pren conscièn-

cia. El riu Gaià és el comú denominador dels diversos nuclis que integren la seva conca, heterogenis i distribuïts en tres comarques, però que estan prenent consciència de territori». ⁽²¹⁾ Aquestes propostes també solen plantejar l'estudi del territori i la seva dinamització, a partir dels diversos aspectes patrimonials esmentats més amunt. Aquestes són unes iniciatives, val a dir, que compten sovint amb uns atractius afegits, com la possibilitat de poder desenvolupar-se en el marc del lleure informal, de la relació amb amics i veïns, en caminades i excursions, etc.; i amb l'atractiu, més en concret, d'uns valors en voga –salut, informalitat amical o relacional, etc.– associats a les mateixes. Val la pena adonar-se de com aquestes excursions de «descoberta global o ambiental» d'uns determinats entorns naturals, solen anomenar-se *sortides*, un terme que amb relació al clàssic d'*excursió* traïx una major informalitat funcional i relacional.

Des de l'*ambientalisme glocal*, també han sorgit unes iniciatives que si bé són marginals pel que fa al seu nombre, són molt notòries en quant a la voluntat que han expressat o expressen de projecte –global– de territori; de vertebració teòrica i pràctica d'unes realitats territorials de base natural, o si ho volem, d'identitat-projecte en termes de Castells. Volem destacar, en aquest ordre, l'Associació per al Desenvolupament Integral de la Vall del Corb (2000), i especialment, el Manifest de Vallbona (2005) i el Manifest per Lleida (2007), iniciatives orientades al desenvolupament integral del territori de caràcter holístic, amb una marcada sensibilitat –sobretot, les dues primeres– ambientalista; això és, amb una voluntat de potenciar els valors naturals, històrics i culturals del territori, i harmonitzar-los amb d'altres formes de producció coherents. La consciència ambientalista ha tingut, d'altra banda, un paper determinant en unes altres iniciatives d'orientació ben distintes a les ara apuntades; els moviments territorials d'oposició a infraestructures considerades lesives per a l'entorn. En aquestes iniciatives de resistència, hi ha tingut un paper destacat alguns dirigents amb una (re)activada sensibilització ambientalista.

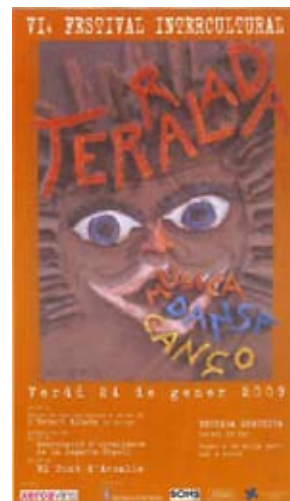
(21)

«El Gaià pren consciència» a El Punt. Tarragona: 16 de novembre de 2008. 6 p.

Lesmentat casal L'Arreu ha organitzat una activitat – un taller de ratafia – que, enllà de pretendre recuperar una beguda tradicional, pretén, sobretot, generar una identificació local forta.

CASAL POPULAR L'ARREU

La festa glocal – la festa que té com a atractiu bàsic desvetllar identificació local – també presenta expressions molt diverses pel quant als motius i les formes festives. Sens dubte, unes de les festes més exitoses d'aquest ordre són les que exploten aspectes de la tradició rural. Dins aquest vessant concret, cal destacar els festivals folk alternatius com el Terralada, de Verdú.

La major part d'aquestes iniciatives a què ens hem referit han sorgit entre final de la dècada dels noranta del segle xx i la primera dècada del 2000, coincidint indicativament amb la crisi ambiental assentada al final dels vuitanta, i els efectes de la globalització fets efectius a partir de la dècada següent.

Els precedents del *glocalisme tardomodern* a Catalunya

Durant els anys de la transició, a Catalunya i a Espanya, s'hi produeix la primera gran ecllosió d'expressions *glocals*, en el sentit de redefinició i reivindicació d'uns territoris locals en funció d'unes consciències globals, generals, que depassen l'àmbit de l'Estat-nació. Mirem d'interpretar succintament la genealogia del procés. Especialment durant els anys seixanta i setanta del segle xx es produeix arreu del món occidental una gran experiència globalitzadora –d'horitzons, de referents, d'experiències– lligada a la conformació d'una nova societat de consum de masses, en què hi té un pes fonamental de la publicitat icònica. En el cas de Catalunya i d'Espanya, aquesta experiència, sobretot durant els anys de la transició política, es retroalimenta amb les expectatives associades al nou règim polític i als diversos projectes polítics emergents (encara no institucionalitzats) fins aleshores. Tot en conjunt –les expectatives (utòpiques) associades a un nou estadi de la cultura de masses, i a la transició– genera, en importants sectors socials, unes experiències col·lusionadores que tenen, entre les seves conseqüències culturals i identitàries més remarcables, la reivindicació de pobles, viles i d'entorns geogràfics naturals, a partir principalment de la cultura popular i de l'ecologia; en virtut d'uns sentits bàsics de comunitarisme, de ludisme i de recuperació i regeneració de materials i tradicions de les cultures populars de tradició antic règim; i de (re)descoberta viviscència d'un sagrat comunitari d'arrels arcaiques.

Glocalisme rural i alterculturalisme ètnic

No ens enganyéssim pas: l'etnicisme alterculturalista, multiculturalista o altermundista que veiem avui profusament plasmat en l'anomenada *moda ètnica*, que incideix en aspectes tan i tan diversos com la música, la dansa, la

Portal del casal amb la figuració d'una arreu al costat del rètol del local. CASAL POPULAR L'ARREU

roba, el mobiliari, els fetitxes, la gastronomia, els viatges, etc., és també una expressió de *glocalisme*; o no opera també, essencialment, a partir de la singularització i exotització –de la singularització exotitzadora– d'uns referents geogràfics i culturals? I l'èxit d'aquestes expressions no obeeix també al capdavant a les percepcions i avaluacions d'un món global i complex, que genera inquietuds importants pel que fa a les identitats primordials de les persones? Es cert, no obstant això, que en aquest *glocalisme*, els referents (ètnics) solen ser més imprecisos i més subjectes a reconstruccions culturals i simbòliques (definicions sobre la realitat, ideologies, arquetips, móns possibles, modes...).⁽²²⁾

Glocalitat. Expressions *glocals*. Camps d'incidència

Tal com hem dit, durant aquests anys hem assistit a una profusió d'experiències singularitzadores dels llocs, dels petits llocs, caracteritzades per unes mirades exòtiques cap a aquests territoris, cap a aquests indrets singularitzats, cap a algunes de les seves expressions. Tot plegat ha generat el que podríem qualificar com una emergència –com un esclat– dels microterritoris.

Aquestes experiències de *glocalització* són realment transversals pel que fa als camps que afecten. No debades, les seves expressions incideixen en múltiples camps genèrics i en molts camps concrets. Respecte

UNA PROFUSIÓ D'EXPERIÈNCIES SINGULARITZADORES DELS LLOCS HA GENERAT UNA EMERGÈNCIA DELS MICROTERRITORIS

als primers, podem consignar la promoció cultural (i turística) del territori, el turisme, l'oci, l'esport, l'agricultura i la cuina, la política (resistencialisme antiglobalitzador), l'ecologisme, l'ambientalisme, l'estudi (associacionisme d'estudi, defensa i promoció del territori), la literatura, la festa –l'àmbit sens dubte més fecund–, la fira, el patrimoni històric (arquitectura popular i monumental, jaciments arqueològics), la història local, la cultura popular i alternativa, els estils de vida tradicionals, l'etnologia i el folklore, la dialectologia o l'associacionisme local.

Si baixem al terreny de les expressions concretes, dels seus ordres de propostes, ens adonem especialment de l'amplitud i la diversitat de la incidència de les expressions *glocals*. Suggerim tot seguit algunes mostres d'aquesta heterogeneïtat. Comencem per la cultura popular d'arrel tradicional. Les dues (noves) colles castelleres de les terres lleidatanes –*Los Margeners* de Guissona i *Los Marracos* de la Universitat de Lleida– són dos casos magnífics –indicatius a més no poder– de *glocalitat* cultural i identitària. Els primers, per remarcar la significació de singularitat territorial, es valen de tres recursos: el nom d'uns seculars i desapareguts artesans del territori –els *margeners*– que pujaven marges de pedra seca; la condició dialectal d'aquest nom; i l'anteposició al mateix de l'article dialectal *los*. A més a més, el nom de *margeners* permet jugar gràcilment amb la metàfora «pujadors de marges» per «pujadors de castells». D'altra banda, els de la capital ponentina, la singularització local l'obtenen gràcies a l'animal mitològic –*lo marraco*– que surt a les processons de la Festa Major de Lleida. També els pessebres vivents, que tant han proliferat els darrers anys en llocs i llogarets de Catalunya, o altrament la tendència creixent a fer capgrossos al·lusius a determinats personatges típics d'un lloc, deuen el seu èxit en primer terme a la significació –a la suggestió– d'autenticitat i singularitat locals. Per acabar, el *Taller de cant improvisat: del garrotín al rap* organitzat per l'Ateneu X de Vilafranca del Penedès podria ser una altra mostra clara de reivindicació i remarca *glocals*. En aquest cas, la proposta juga a reformular –reproposar– a fons i a revifar una tradició de profundes arrels premodernes –el cant

espontani de tradició oral i popular–, i ho fa d'acord amb uns marcats prismes d'exotisme i alternativitat.

La promoció cultural (i turística) del territori també ens ofereix molts exemples de *glocalitat*. Dos certàmens audiovisuals de recent celebració a l'Urgell i la Segarra són dues perles al respecte. Ens referim a *Lo Festivalo*, celebrat a Tàrrrega l'1 i el 2 de juliol de 2005, i *Lo Cercacurts*, celebrat a Montornès de Segarra des del 2007. Els noms d'ambdues propostes traïxen un viu –i militant– sentit de *glocalitat*. Quins són els seus trets concrets? L'emblematicació de marques singulars del territori, de l'article dialectal ponentí masculí singular «lo» en els dos casos, i en el cas del segon certamen, el del nom del riu Cercavins, que passa per Montornès de Segarra. El web de *Lo Cercacurts* ens ofereix, així mateix, una altres mostres impagables de *glocalisme*. Vegem sinó la introducció ⁽²³⁾ i els termes en què narra la gènesi del certamen: «*Lo Cercacurts* neix d'una trobada entre amants del setè art dins un mateix entorn: Montornès, una pintoresca vila aturonada que precedeix la Vall del Cercavins solcada pel riu que bateja l'orònim i que també ha inspirat el nom d'un festival que cerca films curts, preferentment de temàtica rural, perquè participin en aquest esdeveniment que és la comunió de dos passions: l'amor per a un poble i l'entusiasme per a l'art del curtmetratge ⁽²⁴⁾». També –per posar uns exemples ben distintos– museus com el de l'Aigua (Lleida) o el de la Neu (Val d'Aran), que se centren en identificadors bàsics, primigenis, del territori, i que emblematicitzen en els seus noms, són exponents clars de *glocalitat*.

Espigolem ara en un camp que ha estat ben fèrtil en la reivindicació glocal: el camp de les edicions. Comencem per revistes i butlletins. Destaquem-ne uns quants exemples amb un títol ben revelador al respecte: *Lo Banyut*, subtitulada indicativament *Revista pirinenca de resistència feta a Trespunts avall*, i editada per l'Associació Cultural Trespunts Avall;⁽²⁵⁾ *Lo Toll*, butlletí de l'Associació per al Desenvolupament Integral de la Vall del Corb; i *L'arrel*⁽²⁶⁾ o *Entrearrels*, òrgans de la Candidatura d'Unitat Popular de Vilafranca del Penedès,

(22)

L'èmfasi exòtic és un dels trets principals d'aquest glocalisme. Molt lligat sovint, val a dir, a la recerca de sensacions, d'emocions; a un ordre de consums emotius del qual ha advertit recentment el sociòleg francès Michel Lacroix (Lacroix, 2005: 144-148), que parla així mateix de la «geografia desviada» com un dels quatre mecanismes bàsics per aquest consum emocional.

(23)

Diu la introducció: «Tanca els ulls. Imagina't a més de 600 m d'altura, enmig del no-res i que el vent de la marinada t'acaricia els cabells mentre les seqüències que es projecten en una gran pantalla es converteixen en una finestra indiscreta». I després: «Sent la fusió del setè art amb un entorn natural en tota la seva essència, mentre honores a Bacus tastant la beguda dels déus i intentes no caure en la guia tot degustant els productes de la terra. Obre els ulls. El camí està obert. Troba'ns!». www.locercacurts.com

(24)

Vegeu l'apartat «Motivació « a l'adreça www.robertgs.com/locercacurts/index.html. Fixem-nos també en el ludisme i en l'humorisme (l'actitud humorística) que evidencien els noms d'aquests festivals. Ambdós trets escauen a uns principis ben comuns de les societats tardomodernes. I, en tant que així, són ben freqüents en les expressions glocals.

(25)

www.lobanyut.cat

(26)

www.cupvila.cat/arrels

són tres exemples paradigmàtics de *glocalisme*. El primer d'aquests òrgans remet a un desaparegut personatge del carnaval del mig Segre; el segon evidencia màximament una voluntat de singularització local atès que juga, al màxim, la carta de l'exotisme en la mirada cap al propi territori; remet així a un element del territori donat per descomptat al màxim —un pèlag d'aigua de pluja en un camí rústic—, i hi remet i l'emblematitza a partir de la denominació dialectal «lo toll»; i els tercers no fan sinó al·ludir a l'element bàsic, primigeni, de la vida vegetal —l'arrel— amb voluntat metafòrica i simbòlica respecte del (de la seva visió) Penedès en primer terme.

També els increments de l'edició de llibres al voltant de (micro)territoris naturals que s'han produït darrerament són ben revaloradors de la inquietud *glocalista* a què ens referim. Només al voltant de la Vall del Corb, d'ençà del nou mil·lenni, han aparegut quatre monografies, i totes tres alienes als enfocaments historicista, folklorista o naturalista que haurien tingut en èpoques ben recents: com el que va tenir, sense anar més lluny, la monografia *La Vall del Corb* (1986). Els llibres en qüestió són *La Vall del Corb* (2003), de Joan Duch, Lluís Foix i Gener Gonzalvo; *Trenta-tres figures per a un paisatge* (2005), de Pau Bori, *La Vall del Corb: paisatges íntims* (2007), de Modest Corbella i *Sóc de poble* (2009), de Jaume Andreu. Si la primera, tercera i la quarta d'aquestes obres són eminentment literatura il·lustrada de paisatges; la segona traça i reivindica aquesta vall —afecta tres comarques i dues demarcacions provincials— a partir d'un repertori etnològic de personatges. Encara dins el camp de les edicions, volem cridar l'atenció sobre dos modestos suports gràfics que, cada cop més, es fan ressò de la sensibilitat *glocalista*: les postals, i les felicitacions nadalenques en què hom percep una tendència progressiva a reproduir i remetre paisatges amb un pretès valor ambiental dels respectius territoris. Tampoc les produccions audiovisuals no han restat alienes a l'impuls *glocalista*; n'és una clara mostra l'animació de Carles Porta, *Els fanaltes de Sant Jaume*, en què recrea una vella tradició lleidatana, d'acord amb un llenguatge visual i uns principis —ingenuïsmes, ludisme...— del tot moderns.

Proposta tipològica de les festes *glocals*

Tipus de festes

Expressions festives concretes

FESTES ECOLOGISTES

La festa ecopatrimonial

La festa ecopacifista

La festa ecoescolar i l'ecoeducativa

La festa ecoexcursionista

FESTES D'ARREL ÈTNICA

La festa etnopatrimonial

La festa (etnorural) alternativa

La festa etnorural
La festa de recreació
etnològica i rural

La festa etnohistòrica.
La festa de recreació històrica.
S'hi sol operar una antropologització de la història⁴

Les festes etnorurals i etnohistòriques

Les festes etnoartístiques

La festes etnorurals i patriòtiques

Les festes virtuals d'arrel tradicional

La festa ètnica

La festa ètnica (multicultural) i etnorural

FESTES EXPERIMENTALS

Festes experimentals:
les festes com a creació artística d'autor,
les festes a la carta, enginyeria festiva

FESTES ALTERNATIVES, RESISTENCIALISTES I ANTI-GLOBALITZADORES⁽⁸⁾

Festes majors alternatives

Festes ecoresistencialistes

Festes polítiques

Exemples concrets

- Marxa dels castells de la Segarra.
 - La Marxa ecològica i per a la pau (Belianes, l'Urgell).
 - Bicicletada popular i altres activitats.
 - L' Ecopedalada (Mollerussa, Pla d'Urgell). Sortida-taller per a la descoberta de la fauna i flora de l'entorn d'El Bardoc (Piera).
 - Ascens familiar a cent muntanyes i tossals de la demarcació lleidatana, amb motiu del centenari del Centre Excursionista de Lleida (2006)¹.
 - Pujada familiar del pessebre al cim de Bassons (600 m), a les Garrigues, organitzada pel Centre Excursionista de Lleida².
 - Les festes del batre i del segar (la Fuliola).
 - La festa de les carboneres (Forrellac).
 - Primera tapiada de la cabana de l'hort (Juneda).
 - Animació audiovisual dels Fanalets de Sant Jaume de Carles Porta (Lleida).
 - Festival intercultural Terralada (Verdú).
 - Festival alternatiu independent Figarock (la Figuerosa, l'Urgell)³.
 - Festival Espigarock (Sant Antolí, la Segarra).
 - Festival Solc de música tradicional (Lluçanès).
 - Festival de música folk de Calaf (Anoia).
 - Festival Folc 11 de Calaf (Anoia).
 - Festival de música folk de la Granadella (les Garrigues).
 - Gaià Folk. Festival de cultura i música popular del Baix Gaià.
 - Carxofada vermella (Xicotets de Vilafranca, 2009).
- Dramatitzacions d'èpoques històriques genèriques:
- els pessebres vivents
 - La festa romana de Guissona.
- Dramatitzacions de successos històrics concrets:
- Firals de Bellvís (Bellvís, Pla d'Urgell),
 - Festa del puro (Cervera),
 - Festa dels bandolers (Castellserà, l'Urgell).
- Els mercats i fires medievals.⁵
 - Festival de música a les vinyes (Subirats). Intervencions artístiques sobre el paisatge emmarcades en els congressos d'art i paisatge vitivinícola del Penedès.
 - Lo Festivalo (Festival de curtmetratges; Tàrraga, 2005).
 - Lo Cercacurts (Festival de curtmetratges; Montornès de Segarra, 2007-2009).
 - Festa de la barretina (Alcoletge, 2009).
 - Telefesta o multifesta virtual d'arrel tradicional (algunes experiències a partir de l'Anella Ciutadana).
 - Festival internacional de ritmes ètnics Paupaterres (Tàrraga, l'Urgell)⁶.
 - Festa celebrada a Agramunt (l'Urgell), el 13 de desembre de 2008, amb motiu del primer aniversari de la mort del pintor Josep Guinovart. Festa creada –dissenyada– al complet per l'artista polifacètic Carles Santos.
 - Festa Major alternativa de Sant Andreu del Palomar (Barcelona).
 - Festa Major alternativa de Gràcia (Barcelona).
 - Festa Major alternativa de Sants (Barcelona).
 - Festes alternatives de Vilafranca del Penedès.
 - Festa Major (alternativa) de Mollerussa 2009.
 - Festa Major popular i alternativa de Lleida 2009.
 - Performance reivindicativa de la torre de guaita de Lloret.
 - Performance festiweivindicativa contra la MAT (Girona).
 - Marxa popular en defensa de Collserola (juny 2008).
 - Aplec de Paret Delgada, a la Selva del Camp, organitzat pel PSAN. Reconversió política d'un aplec local tradicional.

(1)

Amb pedres extretes de cadascuna d'aquestes cent muntanyes calia aixecar un monument amb motiu del Centenari del Centre Excursionista.

(2)

«Un pessebre d'altura obra del Centre Excursionista» a Segre. 19 de desembre de 2008. Especial Nadal. 23 p.

(3)

El Figarock, un certamen folk-rock alternatiu celebrat a La Figuerosa (l'Urgell), el primer dissabte d'agost, compta amb una consolidació i projecció remarcables. El terme figa d'aquest festival juga a tres bandes: d'una banda, amb el nom del poble (la Figuerosa), d'altra banda, amb el que és un producte típic d'aquest sec territori de la Segarra per bé que poc apreciat (les figues), i finalment, i a tall de transgressió obscena d'arrelada tradició, amb la metàfora del terme «figa», com bé no s'estan de palesar els cartells del certamen. D'antuvi, doncs, i limitant-nos al seu nom, en aquest festival alternatiu, hi veiem una patent –ben lúdica i exotitzant– singularització del territori: d'un microterritori segarrenc, en aquest cas. Val a dir que aquest festival sol recuperar figures de les primeres etapes del rock català (Pau Riba, Oriol Tramvia, la Batista, etc.) i que hi són habituals figures com Enric Casassas i Pascal Comelade.

(4)

En aquest tipus de festa, en els seus espectacles, hi preval, per sobre del fet històric en si, la dramatització històrica: l'experiència d'encarnar els elements materials –l'ambient– de l'època: vestits, estris, armes. I l'autoespectacle associat.

(5)

L'atractiu d'aquests esdeveniments, per sobre de l'oferta mercantil o firal, estriba principalment en una viviscència local fortament singularitzadora associada a l'espectacle etnorural i etnohistòric: simulacions d'oficis arcaics, artesanals i de formes de sociabilitat ja substituïdes, mostra de carrers vells, dramatitzacions i performances historicistes, etc.

(6)

El festival *Paupaterres* celebrat a Tàrraga cada tercer cap de setmana de juliol és una festa etnorural –juga a la singularització local; n'és

indicatiu que Paupaterres sigui el nom d'una partida rústica del terme de Tàrraga–, i és, sobretot, una festa ètnica o multicultural; així és anunciada, i en coherència, vol ser una mostra de diferents músiques ètniques o culturals. En aquest sentit, es val de l'etimologia popular del nom *paupaterres*: “palpar terres, provar o conèixer diferents territoris”.

(7)

Aquesta festa és un cas paradigmàtic de festa tardomoderna. Resulta de la hibridació de disciplines, tècniques, tradicions i registres culturals i artístics diversos, d'acord amb el que ocorre habitualment en la creació cultural dels nostres dies, en literatura, televisió, cinema, gastronomia, arts escèniques, etc. En concret, en aquesta celebració, s'hi intriquen la cultura popular tradicional, el cant operístic, la música instrumental de piano (Carles Santos) i l'art plàstica –escultura, arquitectura, vestit, poesia visual i *performance* artístic– als carrers. Cal destacar, a més, amb relació a la cultura popular la gran diversitat de manifestacions que s'hi celebren, ben distintes pel que fa a la seva naturalesa, als seus orígens i a les seves tradicions històriques; s'hi executen, així, expressions pròpies de diferents països de llengua catalana, i d'altra banda una manifestació –l'actuació estrella– d'un lloc ben exòtic, de Mèxic concretament: cercavila, falla, capgrossos, cobla, coral, gastronomia local, piromusical i representació teatral del funeral segons la tradició mexicana de la mort. La festa en el seu conjunt, ric i original, fondeix una viva i eficaç exotització, i per tant, efectiva singularització de carrers i places d'Agramunt i del poble en general; d'aquí la seva concepció glocalista.

(8)

Aquestes festes es caracteritzen per una viviscència festiva alternativa revestida de graus significatius de reivindicació sociopolítica, i a cops, de certa violència expressiva. S'hi solen recrear –recuperar– uns sentits de l'espai públic de tradició rural i vilatana antic règim, associats a la noció d'allò *comú* –d'allò que és de tots i de ningú a l'ensem– i vinculats al capdava a un sentit del sagrat de tradició arcaica. De manera correlativa, s'hi recuperen expressions festives de la tradició rural i vilatana preindustrial, i dels primers estadis de la primera societat de consum de masses.

Entretinguem-nos una mica finalment en un altre camp interessant pel que fa a les reaccions *glocalistes* que estudiem: els marcs de sociabilitat popular. També aquí els exemples són nombrosos. Destaquem-ne dos. D'una banda, els noms de força dels col·lectius, ateneus, casals i tavernes populars de l'esquerra independentista i alternativa, actuals o amb activitat fins fa poc. Es tracta d'uns noms que denoten primigenisme rural i que signifiquen, d'acord amb les orientacions d'aquestes entitats, un palès resistencialisme antiglobalitzador. En són exemples *L'Arreu* (Mollerussa), *La Força* (Nou Barris–Barcelona–, i Carcaixent), *L'Aixada* (Vilanova i la Geltrú; Aldaia), *La Falç* (Artés; Banyoles), *L'Espona* (Les Borges Blanques), *El Solc* (Pineda), *El Rostoll* (Tàrraga), *El Cep* (Vilafranca del Penedès), *L'Arboç* (Arbúcies), *L'Esbarzer* (Palautordera), *Els Escorrelots* (Cardedeu), *El Forn* (Girona), o *Cal Macarró* (Calaf) (Capdevila, 2007: 74; Buch, 2007: 215-223). D'altra banda, en un altre ordre de la sociabilitat popular, la dels centres cívics, veiem a Roquetes (Nou Barris) un cas ben indicatiu de *glocalisme*: el nom del centre cívic, en un barri popular i perifèric de Barcelona, és el de *Cal Ton i Guida*. ■

També la festa d'antor, concebuda com a creació artística, pot esdevenir una festa essencialment *glocal*. És l'esdevingut amb la festa del primer aniversari de la mort del pintor Guinovart, celebrada a Agramunt el 14 de desembre de 2008.

BIBLIOGRAFIA

- Ariño, A.** «La expansión del patrimonio cultural». A: *Revista de Occidente*, 250. Madrid: 2002.
- Ballart, J.** *El patrimonio histórico y arqueológico: valor y uso*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Bauman, Z.** *Modernidad líquida*. México-Buenos Aires: Fondo de Cultura Económica, 2004.
- *Vida líquida*. Col. Estado y Sociedad 143. Madrid: Paidós, 2006.
- Berger, P.; Luckmann, T.** *La construcción social de la realidad. Un tractat de sociologia del coneixement*. Barcelona: Herder, 1988.
- **Bourdieu, P.; Wacquant, L. J. D.** *Per a una sociologia reflexiva*. Barcelona: Herder, 1994.
- **Brenner, N.** «Globalisation as Re-territorialisation: The Re-escalating of Urban Governance in the European Union». A: *Urban Studies*, vol. XXXVI, núm. 3. 199.
- **Buch, R.** *L'Esquerra independentista avui*. Barcelona: Columna, 2007.
- **Capdevila Capdevila, J.** «El catalanisme en una cruïlla històrica. Tradicions del catalanisme, recomposició fonamental de les condicions i propostes de renovació». A: *Societat catalana, societat limitada?* Vilanova i la Geltrú: Edicions del Cep i la Nansa, 2007.
- *Noves tecnologies de la informació i de la comunicació i construcció de les identitats (g)locals*. Lleida: Institut Municipal d'Informàtica, Ajuntament de Lleida, 2010.
- **Castells, M.** *La era de la informació: economía, sociedad y cultura*. Madrid: Alianza, 1997-1998.
- *Globalización e identidad*. Barcelona: Institut Català de la Mediterrània, 2004.
- *Europa en construcción: integración, identidades y seguridad*. Barcelona: Fundació CIDOB, 2004.
- **García Canclini, N.** *Las industrias culturales en la integración latinoamericana*. Ciutat de Mèxic: Grijalbo, 1999.
- *Culturas híbridas: estrategias para entrar y salir de la modernidad*. Buenos Aires: 2001.
- **Flaquer, L.; Bultà, N.; Giner, S.; Busquet, J.** *La cultura catalana: el sagrat i el profà*. Barcelona: Edicions 62, 1996.
- **Lacroix, M.** *El culte a l'emoció. Atrapats en un món d'emocions sense sentiments*. Barcelona: La Campana, 2005.
- **Lipovetsky, G.** *La era del vacío: ensayos sobre el individualismo contemporáneo*. Barcelona: Anagrama, 1987.
- **Lipovetsky, G.; Roux, E.** *El lujo eterno*. Barcelona: Anagrama, 2004.
- **Marín E.; Tresserras, J. M.** *Cultura de masses i postmodernitat*. València: Edicions 3 i 4, 1994.
- **Santos, M.** *La naturaleza del espacio*. São Paulo: Editora Hucitec, 1996.
- **Serrano, S.** *Els secrets de la felicitat*. Barcelona: Ara Llibres, 2006.
- **Vives, A.** *El nacionalisme que ve*. València: Edicions 3 i 4, 2003.